

Kao zajednica koja odgaja mlade ljude svjesna vlastite odgovornosti za uspješan sportski, zdravstveni, emocionalni, duhovni, intelektualni i moralni razvoj osoba koje vježbaju karate te vođeni idejom o njihovoj krajnjoj dobrobiti, članovi Hrvatskog karate saveza na Saboru HKS-a donose 2. studenog 2018. godine

IZJAVU O ZAŠTITI PRAVA SPORTAŠA I SPORTAŠICA U KARATEU

Riječi i pojmovni sklopovi koji imaju rodno značenje bez obzira na to jesu li korišteni u muškom ili ženskom rodu, u ovoj se Deklaraciji odnose se jednako na muški i ženski rod.

Pojam *sudionik u karate sportu* odnosi se na bilo koju osobu nazočnu u karateu bilo kao rekreativni sportaš, aktivni sportaš, natjecatelj, amaterski ili profesionalni trener, suradnik u trenažnom procesu, pomoćnik trenera, član uprave ili član bilo kojeg drugog tijela u karate klubu odnosno gradskom, županijskom, nacionalnom ili nekom drugom savezu karate klubova.

Pojam *dijete* odnosi se na sportaša mlađeg od 18 godina.

Svi sudionici u karateu slažu se da se bavljenje karateom ne ograničava samo na sportski doseg, nego se proširuje i na težnje prema punom razvoju sportaševe osobnosti, nadarenosti, duševnih i tjelesnih sposobnosti, jednako kao i na pripremu sportaša za odgovoran život u slobodnoj zajednici u duhu razumijevanja, mira, snošljivosti, ravnopravnosti spolova i prijateljstva među svim narodima, etničkim, nacionalnim i vjerskim grupama. Svi sudionici u karateu svojim ponašanjem i aktivnostima promovirat će nultu stopu tolerancije na nasilje u karateu.

Sudionici u karateu svjesni su činjenice da većinu karataša čine djeca. Shvaćajući osobitu ranjivost djece, razvojne poteškoće, hormonalne, tjelesne i psihološke izazove koji mladi sportaši prolaze tijekom odrastanja i razvoja, sudionici u karateu osobitu pozornost polažu na stvaranje ponajboljih uvjeta u kojima će mladi sportaši sazrijevati. U tom se smislu neprestano obučavaju, kontroliraju vlastito ponašanje i paze na ponašanje drugih sudionika ne bi li stvorili uvjete sigurnosti, zaštite i povjerenja koje će djecu razvijati ne samo u uspješne sportaše nego i zdrave, sigurne i sposobne pojedincima korisne sebi i svojoj zajednici.

Svi sudionici u karateu suglasni su da će svojim radom stvarati uvjete koji će poticati sveukupni razvoj sudionika u karateu. U tom smislu, sudionici će osobito razvijati sljedeća područja djelovanja: stvaranje sigurnih uvjeta za vježbanje, obuku o poznavanju i sprječavanju svih oblika nasilja i sprječavanje svih oblika nasilja, osobito spolnog nasilja te poštivanje *Etičkog kodeksa*.

1. STVARANJE SIGURNIH UVJETA ZA VJEŽBANJE

Kako bi osigurali uvjete u kojima sportaši tijekom pripreme za trening i tijekom samog treninga neće biti izloženi ugrozi vlastitog zdravlja, dostojanstva ili intimnosti, svaki je karate klub obavezan osigurati visoke higijenske i zdravstvene uvjete za vježbanje. To će se osigurati primjerenim prostorom za trening te odvojenim svlačionicama za muške odnosno ženske sportaše u kojima će privatne stvari biti sigurne.

Ozračje u dvorani, odnosi između sportaša i trenera kao i međusobni odnosi sportaša, moraju biti temeljeni na punom međusobnom povjerenju, ravnopravnosti i uvažavanju.

Tijekom putovanja, natjecanja, seminara, proslava i drugih oblika vandvoranskih aktivnosti, osobito ako uključuju noćenja, klub će brinuti o tjelesnoj sigurnosti, onemogućujući pojavu bilo kakvih neprimjerenih ponašanja i odnosa bilo između trenera i sportaša bilo između sportaša međusobno ili sportaša i drugih sudionika u karateu.

Stvaranjem sigurnih uvjeta za vježbanje i primjerenih međusobnih odnosa sudionika u karateu, sportašima se osiguravaju ponajbolji uvjeti ne samo za sportski razvoj nego i razvoj zdravstvenih, tjelesnih, emocionalnih, duhovnih i intelektualnih sposobnosti.

2. ZLOSTAVLJANJA U KARATEU

Neotuđivo je pravo svih sportaša biti tretirani s dostojanstvom i poštovanjem, slobodni od tjelesnog, verbalnog, duhovnog, intelektualnog, emocionalnog ili spolnog zlostavljanja, bilo na treningu, natjecanju ili svakodnevnom životu.

Sportska kultura sa svojim „trenerima većim od Boga“, nadređenim odnosom trenera prema sportašu, stalnim pritiskom suparnika, potrebom za financiranjem i filozofijom "pobijediti po svaku cijenu", stvara ozračje koje pridonosi pojavi zlostavljanja nad sportašima, te se stoga ne tolerira.

Sudionici u karateu svjesni su postojanja zlostavljanja u karateu. Zlostavljanje može biti učinjeno primjenom sile, uvredljivim riječima, kažnjavanjem, izrugivanjem, slanjem uvredljivih elektroničkih poruka ili na neki drugi način; počinjeno od strane trenera, drugih sportaša ili drugih sudionika u karateu.

U želji razumijevanja i sprječavanja bilo kakvog oblika zlostavljanja u karateu, Savez prepoznaje neželjeno ponašanje u sljedećim oblicima:

- a) Izlaganje ili poticanje sportaša treninzima neprimjereno velikog opterećenja ili neke druge neprimjerene zahtjevnosti koji mogu dovesti do težih ozljeda,
- b) Poticanje ili prisiljavanje vježbača na uzimanje nikotinskih, alkoholnih ili psihoaktivnih tvari kao i uzimanje nedozvoljenih tvari koje povećavaju tjelesne ili mentalne sposobnosti,
- c) Namjerno i sustavno izlaganje ideologijama nasilja, mržnje i isključivosti, namećući takve ideologije kao jedino ispravne,
- d) Izlaganje sportaša proizvoljnom ili nezakonitom miješanju u njegovu privatnost, obitelj, dom ili prepisku, kao i napadima na njegovu čast i ugled,
- e) Stvaranje ovisničkih i ucjenjivačkih odnosa u kojima se trener, izbornik, član uprave kluba ili Saveza koristi svojim nadmoćnim položajem prema podčinjenoj i/ili ovisnoj osobi (sportašu ili roditelju sportaša),
- f) Pojedinačno vršnjačko nasilje, nasilje skupine vršnjaka u klubu ili nasilje starijeg člana, odnosno starijih članova, članova uprave kluba, izbornika ili drugih članova Saveza.

Obveza je svakog sudionika u karateu stvoriti uvjete u kojima neće biti zlostavljanja, onemogućiti pojavu zlostavljanja, prekinuti postojeće zlostavljanje i/ili isto prijaviti nadležnim tijelima.

Za zlostavljanje se smatraju odgovornim i oni sudionici u karateu koji sudjelovanjem, prešutnim odobravanjem, nečinjenjem ili neprijavlivanjem, potiču, dozvoljavaju, ili omogućavaju zlostavljanje.

3. SPOLNO NASILJE

Spolno nasilje zbog svoje težine, posljedica na žrtvu, pogubnog utjecaja na obitelj i zajednicu, predstavlja poseban oblik nasilja prema sportašima.

Spolno nasilje u sportu predstavlja svaku spolnu aktivnost ili ponašanje koje može emocionalno, mentalno ili tjelesno povrijediti sportaša, odnosno svako ponašanje kojim se iskorištava sportaš radi zadovoljenja seksualnih ili emocionalnih potreba.

Zbog svoje nezrelosti i nemoći, djeca su osobito izložena seksualnom nasilju - posebno tijekom puberteta. Bliskost s trenerom, postojanje osobitog povjerenja između trenera i djeteta, projekcije, hormonalne neravnoteže, javljanje seksualnosti i njeno istraživanje, dijeljenja osjećaja ushita nakon pobjeda, odnosno tuge zbog poraza, potreba za zaštitom i utjehom u teškim trenutcima - uz nedozrelog ili seksualnom iskorištavanju sklonog trenera, stvara savršene uvjete za spolno nasilje nad djecom.

Svjesni postojanja ovog problema, sudionici u karateu smatraju da je priznavanje postojanja spolnog nasilja izazov na koji valja primjereno odgovoriti pojašnjavanjem svih oblika takvog nasilja te provođenjem mjera za njegovo sprječavanje.

OBLICI SPOLNOG NASILJA

Spolno se nasilje ispoljava na više načina:

1. Spolno uznemiravanje / napastovanje je jedan od najčešćih oblika spolnog nasilja. Obuhvaća neželjena spolna ponašanja koja *nužno ne uključuju fizički dodir*, a sportaša dovode u neugodan i ponižavajući položaj te izazivaju osjećaj srama. U tom obliku spolnog nasilja ključna je razlika u moći – redovito ga provodi osoba koja ima moć nad osobom koja je bespomoćna (trener ili član uprave kluba nad sportašem), a javlja se kroz:
 - a) Psihološko i emocionalno stvaranje privida privlačnosti, odnosno namjerno stvaranje osjećaja o postojanju romantične povezanosti i/ili zaljubljenosti između trenera i sportaša,
 - b) Vizualno ponašanje koje podrazumijeva znakovito zurenje ili cerekanje, stvaranje seksualnih gesta, prikazivanje spolno sugestivnih predmeta, slika, poruka, crtića ili plakata, egzibicionizam, snimanje pornografskih fotografija ili traženje da ih dijete samo snimi,
 - c) Verbalno ponašanje koje obuhvaća stvaranje ili upotrebu pogrdnih komentara, epiteta, slutnji i šala seksualne prirode, komentare o tijelu pojedinca, spolno ponižavajuće riječi koje se koriste za opisivanje pojedinca, nagovještaje, dvosmislene izjave ili pojmove, pridobivanja djeteta u izravni razgovor o seksu,
 - d) Fizičko ponašanje koje uključuje čestu preveliku i napadnu tjelesnu blizinu, neprimjereno dodirivanje, telefonsko uznemiravanje, slanje poruka i fotografija neprimjerenog sadržaja, nenajavljen ulazak u svlačionicu, traženje fizičkog dodira, neprimjerenu spolnu bliskost tijekom čestitanja ili ispoljavanje neprimjerene nježnosti tijekom pružanja utjehe u teškim trenucima, stalno dodirivanje vlastitih intimnih dijelova, nošenje pripijene odjeće koja ocrta spolni organ,
 - e) Favoriziranje onih sportaša koji odgovaraju na seksualne ponude i zapostavljanje onih koji ih ne prihvaćaju,
 - f) Odmazda ili prijetnja odmazdom nakon odbijanja skrivene ili otvorene seksualne ponude,
 - g) Ostale oblike neprimjerenog ponašanja.
2. Spolno zlostavljanje / prisilne spolne radnje vrlo je široka skupina radnji koja uključuje oblike spolnog nasilja koji su teži od spolnog uznemiravanja, a još ne ulaze u kategoriju silovanja. Obuhvaća neželjena spolna ponašanja koja *uključuju fizički dodir s nasilnikom*. Spolno zlostavljanje najčešće se ostvaruje neželjenim / prisilnim dodirima tijela, dodirivanjem intimnih dijelova tijela, raznim seksualnim radnjama te prisiljavanjem na masturbaciju.
3. Silovanje je najteži oblik spolnog nasilja koji ostavlja dugotrajne posljedice. Ubraja se među izuzetno teška i traumatska iskustva s teškim posljedicama za žrtve, njihove obitelji i cijelu zajednicu. Odnosi se na vaginalnu, analnu ili oralnu penetraciju penisom i/ili objektima protivno volji žrtve.

Odgovornost trenera u nadzoru nad pojavom spolnog nasilja ne ograničava se samo na kontroliranje vlastitog ponašanja; trener je dužan kontrolirati i ponašanje samih sportaša, te ostale sudionika u karateu. To se osobito odnosi na ponašanje starijih sportaša prema mlađima, ali i ponašanje onih sportaša koji se, istražujući svoju spolnost, neprimjereno odnose prema drugim sportašima i/ili treneru.

4. SPRJEČAVANJE SVIH OBLIKA NASILJA U KARATEU

Politiku sprječavanja svih oblika nasilja u karateu Savez provodi sljedećim mjerama:

- a) Edukacijom javnosti o mjerama koje je Savez proveo s ciljem sprječavanja svakog oblika nasilja u karateu. U tom će smislu na internetskim stranicama Saveza biti dostupna *Deklaracija o sprječavanju nasilja u karateu* kao i *Etički kodeks ponašanja u karateu*.
- b) Uspostavljanjem obveza klubova dostavljanja *Deklaracije* odnosno *Etičkog kodeksa* svim članovima, kao i svim onim osobama koje će u budućnosti vježbati karate.
- c) Podukom sportaša, osobito djece i njihovih roditelja o tome što je zlostavljanje, kojim se oblicima javlja te obvezno prepoznavanje i prijavljivanje zlostavljanja, bilo vlastitog bilo zlostavljanje nekog drugog sportaša, odnosno vlastitog ili tuđeg djeteta.
- d) Provjerom biografije svih trenera registriranih za rad u klubovima u Savezu. Tom se mjerom može već u začetku onemogućiti kontakt nasilnika sa sportašima, osobito s djecom, odnosno obeshrabiliti ga za ponavljanje nedjela.
- e) Osobito upozoravati na rano uočavanje tipičnog ponašanja koje vodi seksualnom nasilju: izdvajanje djeteta od skupine, učestalim kontaktom s počiniteljem koji preuzima nadzor i nad vanjskim životom djeteta te stvaranje odnosa u kojima je počinitelj svemoguć, a njegovo spolno ponašanje normalno.
- f) Poticanjem promjene stava samih sudionika u karateu prema nasilju u sportu kako bi se spriječilo pasivno ponašanje, poricanje, prešućivanje spoznaje ili skrivanje spoznaje o nasilju u karateu bilo od strane samih sportaša bilo od ostalih sudionika. Takvim se ponašanjem ne samo potiče nasilje i čini ga se društveno prihvatljivim, nego dodatno povećava bol i patnja sportaša koji su pretrpjeli nasilje, osobito spolno nasilje. Kako bi spriječili takvo ponašanje, Kodeks ponašanja u karateu smatrati će odgovornim i one osobe koje su znale za učinjeno nasilje, ali ga nisu prijavile.
- g) Imenovanjem nezavisnih stručnih osoba (liječnika ili psihologa) na razini gradskih odnosno županijskih saveza kao i u samo nacionalnom savezu, koji će primati pritužbe te samostalno ispitivati svaki prijavljeni slučaj o mogućem nasilju u karateu.
- h) Primjerenim kaznenim mjerama u obliku privremenog ili trajnog oduzimanja trenerske licence, odnosno isključenja iz Karate saveza hrvatske za svaki utvrđeni i dokazani oblik nasilja.
- i) Javnim objavljivanjem konačnih presuda o slučajevima zlostavljanja.

5. POTICANJE ULOGE RODITELJA U SPRJEČAVANJAU NASILJA

Unatoč poduzimanju svih navedenih mjera za zaštitu sportaša, sudionici u karateu svjesni su postojanja mogućnosti zakazivanja zaštitnih mehanizama. U tom se smislu potiče i aktivna uloga roditelja koja bi se trebala ogledati u sljedećim preporukama samim roditeljima:

- a) Razgovarajte iskreno i otvoreno s djetetom - neka među vama nema tajni,
- b) Izgradite čvrstu zaštitu za tjelesni, spolni i emocionalni život Vašeg djeteta,
- c) Otvoreno razgovarajte s Vašim djetetom o tome kako ono provodi vrijeme s odraslima izvan Vašeg nadzora,
- d) Kada upisujete dijete na karate odnosno drugu sportsku aktivnost, provjerite pouzdanost, školovanost i povjerljivost trenera,
- e) Ukoliko je moguće, budite povremeno nazočni na treninzima ili nastupima gdje možete provjeriti odnose između trenera i Vašeg djeteta,
- f) Budite oprezni s trenerima koji Vam govore o Vašem djetetu stvari za koje znate, bez obzira kako ugodno zvuče, da nisu istinite,

- g) Budite dodatno oprezni ako trener izdvaja Vaše dijete iz skupine i dogovara posebne, pojedinačne treninge,
- h) Ukoliko Vam Vaše dijete otkrije da je doživio neku neprimjereno iskustvo, poduprite ga. Recite mu da mu vjerujete, da Vam je drago što Vam je to priopćilo i nikako ga nemojte okrivljavati,
- i) U slučaju saznanja o neprimjerenom iskustvu Vaše djeteta, nemojte pokazati zaprepaštenje ili gađenje. Budite strpljivi i oduprite se potrebi za dobivanjem više podataka,
- j) Nemojte govoriti djetetu da ste Vi krivi jer niste znali što se događa,
- k) Nemojte se izravno sukobljavati s počiniteljem ili „uzimati stvari u svoje ruke“,
- l) Nazovite službene osobe i smjesta potražite stručnu pomoć.

Sabor Hrvatskog karate saveza
Zagreb, 2. studenog 2018. godine